

УПРАВЛІННЯ АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗА КОРДОНОМ ТА В УКРАЇНІ

©2018 ХИЛЬ Л. П., ВОДОЛАЗЬКА Н. В., БОНДАРЕЦЬ О. М.

УДК 334.012.6

Хиль Л. П., Водолазська Н. В., Бондарець О. М. Управління аудиторською діяльністю за кордоном та в Україні

Вибір концепції регулювання аудиторської діяльності ґрунтується на визначенні особливостей держави або професійних організацій у здійсненні заходів з організації аудиторської діяльності, регулювання діяльності суб'єктів аудиту, контролю за їх функціонуванням тощо. У цілому світовий досвід регулювання аудиторської діяльності показує, що розвиток саморегулювання професії дозволяє забезпечувати єдині вимоги, умови та якість здійснення аудиту на території окремої держави при створенні одного саморегульованого аудиторського об'єднання, наділеного відповідними повноваженнями, або декількох подібних об'єднань за умови вироблення ними єдиних підходів і консолідації своєї професії. Водночас не можна відмовлятися від державного регулювання аудиторської діяльності. Сказане дозволяє зробити висновок про необхідність розумного поєднання державного регулювання та саморегулювання ринку аудиту з метою збереження балансу приватного та публічного інтересу до аудиторської діяльності та розвитку аудиторської професії.

Ключові слова: аудит, аудиторська діяльність, Аудиторська палата України, державне регулювання, Орган суспільного нагляду.

Бібл.: 8.

Хиль Людмила Петрівна – викладач, Кременчуцький льотний коледж Національного авіаційного університету (вул. Перемоги, 17/6, Кременчук, Полтавська область, 39600, Україна)

Водолазська Наталія Вікторівна – викладач, Кременчуцький льотний коледж Національного авіаційного університету (вул. Перемоги, 17/6, Кременчук, Полтавська область, 39600, Україна)

E-mail: golovenskaya79@gmail.com

Бондарець Олена Миколаївна – викладач, Кременчуцький льотний коледж Національного авіаційного університету (вул. Перемоги, 17/6, Кременчук, Полтавська область, 39600, Україна)

УДК 334.012.6

Хиль Л. П., Водолазская Н. В., Бондарець Е. Н. Управление аудиторской деятельностью за рубежом и в Украине

Выбор концепции регулирования аудиторской деятельности основывается на определении особенностей государства или профессиональных организаций в осуществлении мероприятий по организации аудиторской деятельности, регулированию деятельности субъектов аудита, контролю за их функционированием. В целом мировой опыт регулирования аудиторской деятельности показывает, что развитие саморегулирования профессии позволяет обеспечивать единые требования, условия и качество осуществления аудита на территории отдельного государства при создании одного саморегулирующегося аудиторского объединения, наделенного соответствующими полномочиями, или нескольких подобных объединений при условии выработки ими единых подходов и консолидации своей профессии. В то же время нельзя отказываться от государственного регулирования аудиторской деятельности. Сказанное позволяет сделать вывод о необходимости разумного сочетания государственного регулирования и саморегулирования рынка аудита с целью сохранения баланса частного и публичного интереса к аудиторской деятельности и развитию аудиторской профессии.

Ключевые слова: аудит, аудиторская деятельность, Аудиторская палата Украины, государственное регулирование, орган общественного надзора.

Библ.: 8.

Хиль Людмила Петровна – преподаватель, Кременчугский летный колледж Национального авиационного университета (ул. Победы, 17/6, Кременчуг, Полтавская область, 39600, Украина)

Водолазская Наталья Викторовна – преподаватель, Кременчугский летный колледж Национального авиационного университета (ул. Победы, 17/6, Кременчуг, Полтавская область, 39600, Украина)

E-mail: golovenskaya79@gmail.com

Бондарець Елена Николаевна – преподаватель, Кременчугский летный колледж Национального авиационного университета (ул. Победы, 17/6, Кременчуг, Полтавская область, 39600, Украина)

UDC 334.012.6

Khyl L. P., Vodolazska N. V., Bondarets O. M. The Management of Audit Activity Both Abroad and in Ukraine

The choice of a conception of regulation of audit activity is based on determination of features of the State or professional organizations in implementation of audit activities, regulation of performers of audit, monitoring of their performance. In general, the world experience of regulation of audit activity shows that the development of self-regulation of profession allows to provide uniform requirements, conditions and quality of audit implementation in the territory of individual country when creating one self-regulating Audit association, endowed with appropriate powers, or several such associations, provided they develop common approaches and consolidate their profession. At the same time, the State regulation of auditing should not be waived. The above said leads us to the conclusion about a reasonable combination of the State regulation and self-regulation of the audit market that is necessary in order to maintain the balance of private and public interest in auditing and the development of auditor profession.

Keywords: audit, audit activity, Audit Chamber of Ukraine, the State regulation, public oversight body.

Bibl.: 8.

Khyl Liudmyla P. – Lecturer, Kremenchug Flight College of National Aviation University (17/6 Peremohy Str., Kremenchuk, Poltava region, 39600, Ukraine)

Vodolazska Nataliia V. – Lecturer, Kremenchug Flight College of National Aviation University (17/6 Peremohy Str., Kremenchuk, Poltava region, 39600, Ukraine)

E-mail: golovenskaya79@gmail.com

Bondarets Olena M. – Lecturer, Kremenchug Flight College of National Aviation University (17/6 Peremohy Str., Kremenchuk, Poltava region, 39600, Ukraine)

Актуальність теми полягає в необхідності порівняння організації аудиторської діяльності у світовій практиці з організацією аудиторської діяльності в Україні в умовах реформування економіки України та її трансформації. Аудиторська

діяльність в Україні здійснюється з урахуванням міжнародних стандартів аудиту, але організація управління аудиторською діяльністю в різних країнах світу є відмінною. Тому Україна повинна вивчити та використувати досвід зарубіжних країн, оскільки ауди-

торська діяльність стимулює інвестиційну та інноваційну діяльність суб'єктів господарювання та розвиток економіки України.

Питання управління та організації аудиторської діяльності досліджено в працях таких вітчизняних і зарубіжних авторів: Бутинець Ф. Ф., Петренко Н. І., Кузьмінський А. М., Усач Б. Ф., Бичкова С. М., Бондар В. П., Петрик О. А., Тимко Й. П., Загородній А. Г., Пушкар М. С., Рудницький В. С. та ін.

Під організацією аудиторської діяльності розуміється вирішення таких завдань, як формування нормативної бази аудиту, призначення компетентних органів регулювання аудиторської діяльності, визначення статусу аудитора та аудиторських фірм у системі відносин між суб'єктами господарювання, кредитно-фінансовими установами та державою, визначення прав та обов'язків аудиторів, їх атестація з можливістю застосування інклюзивного підходу, ліцензування аудиторської діяльності та ведення Регістру аудиторів та аудиторських фірм. У кожній країні цим питанням приділяється різна увага, тому існують різні моделі організації аудиторської діяльності, які розкривають структуру і основні характеристики.

Особливості організації аудиторської діяльності різних країн залежать від системи її державного устрою, рівня економічного розвитку та інших чинників. Залежно від мети організації аудиторської діяльності, яку обирає країна, створюються професійні організації, державні органи контролю та управління в галузі аудиту.

Вибір концепції регулювання аудиторської діяльності ґрунтується на визначенні особливостей участі держави або професійних організацій у здійсненні заходів з організації аудиторської діяльності, регулювання діяльності суб'єктів аудиту, контролю за їх функціонуванням тощо.

Метою статті є аналіз особливостей систем організації аудиторської діяльності в різних країнах світу та оцінка ступеня впливу на аудиторську діяльність професійних організацій, державних органів і нормативних документів, які її регулюють.

У кожній країні формується законодавчо-нормативна база, яка регулює аудиторську діяльність. Контроль якості роботи аудиторів та аудиторських фірм має на меті забезпечити довіру до аудиторської діяльності в суспільстві та перевірити виконані роботи щодо відповідності стандартам аудиту та нормам професійної етики [6]. Аудиторська діяльність в Україні організовується з урахуванням досвіду, що склався у світовій практиці з використанням міжнародних стандартів аудиту (МСА).

В англійських країнах (США, Великобританія) аудиторська діяльність певною мірою саморегулюється, і держава не бере участі в регламентації відносин. Аудит тут орієнтований в основному на потреби акціонерів, інвесторів, кредиторів та інших суб'єктів

господарювання. Аудиторська діяльність у цих країнах регулюється в основному професійними аудиторськими об'єднаннями. Для саморегулюючої моделі принципи, норми, а також правила (стандарти) аудиторської діяльності є основними інструментами встановлення взаємовідносин між усіма суб'єктами аудиту. Державний вплив на аудиторську діяльність здійснюється лише за допомогою загального регулювання економіки та інших сфер діяльності [1].

У Великобританії основними професійними об'єднаннями у сфері регулювання аудиторської діяльності є: Інститут присяжних бухгалтерів Англії й Уельсу, Інститут присяжних бухгалтерів Шотландії та Інститут присяжних бухгалтерів Ірландії.

Інститут присяжних бухгалтерів Шотландії є найстарішим у світі професійним об'єднанням бухгалтерів: з 1854 р. усі випускники Інституту отримують кваліфікацію присяжного бухгалтера, яка дає право підписувати аудиторські звіти за наявності та відповідності інших складових, що відповідають аудиторській професії [7].

Трохи молодший Інститут присяжних бухгалтерів Англії й Уельсу, заснований у 1880 р. Він є найбільшою професійною організацією бухгалтерів Великобританії, бере участь у розробці стандартів професійного навчання, проведення професійних атестацій, контролі якості послуг.

Інститут присяжних бухгалтерів Ірландії, заснований у 1888 р., – професійна організація бухгалтерів. Бере участь у розробці стандартів професійного навчання, проведенні професійних атестацій, контролі якості послуг, що надаються присяжними бухгалтерами. Членство в одному із зазначених інститутів, а також в Асоціації дипломованих бухгалтерів дає право займатися аудитом бухгалтерської фінансової звітності. У Великобританії трьома провідними професійними об'єднаннями з метою здійснення контролю якості створено Об'єднаний відділ моніторингу.

У США аудиторська справа виникла під впливом британської практики аудиту. Головна відмінність тут полягає саме в присутності недержавного регулювання аудиторської діяльності. У 1886 р. у США був прийнятий перший закон про присяжних бухгалтерів, що дав початок процесу утворення аудиторських фірм. У 1887 р. була утворена Асоціація аудиторів Америки, а в 1896 р. у штаті Нью-Йорк законодавчим шляхом була регламентована аудиторська діяльність. Зокрема, посаду аудитора міг займати дипломований бухгалтер, який успішно склав іспит за фахом в Нью-Йоркському університеті й отримав спеціальну ліцензію на право займатися аудиторською діяльністю.

Американський аудит у зв'язку з надвисокими темпами розвитку американського бізнесу кінця XIX – початку XX ст. потребував швидких перевірок, а отже, і прогресивних технологій аудиту. Американські

аудитори стали застосовувати «тестовий аудит», збір свідчень про діяльність фірм – партнерів по бізнесу з метою перевірки операцій. З огляду на інтереси інвесторів, вони стали приділяти більше уваги оцінці активів і пасивів. Усі ці нововведення потребували розширення задач аудиту, який не обмежувався більше перевіркою канцелярської точності. У США розвивався незалежний аудит у сучасному сенсі слова, необхідність його диктувалася значною мірою попитом кредиторів, особливо банків, на надійну фінансову інформацію, на основі якої вони могли приймати рішення про надання кредиту. Попит кредиторів, головним чином банків, привів до розширення завдань аудиту і розробки нових методів аудиту та підходів до стандартизації.

У даний час к США функціонують професійні недержавні аудиторські організації двох типів. Одна з них – Американський інститут дипломованих присяжних бухгалтерів (виник у 1887 р.) – представлена на загальнонаціональному та федеральному рівнях. Американський інститут присяжних бухгалтерів США встановлює професійні вимоги, проводить дослідження та публікує матеріали з тематики, пов'язаної з бухгалтерським обліком, аудитом, консультаційними послугами для адміністрації та податками. У нього є три головні функції: встановлення стандартів і правил, дослідження та публікації, безперервне навчання.

Існують також професійні аудиторські організації на рівні окремих штатів, які називаються товариствами дипломованих громадських бухгалтерів.

Таким чином, у США сформувалася сфера аудиторської діяльності, практично повністю заснована на саморегулюванні. Разом з тим, ряд скандалів, пов'язаних з найбільшими суб'єктами економічної сфери США, показав, що в системі абсолютного саморегулювання існують явні недоліки. Перевірка діяльності аудиторських фірм спричинила ланцюжок банкрутств [3]. Таким чином, стає очевидним, що абсолютне саморегулювання не є найкращим методом контролю якості аудиторської діяльності.

У спеціальній літературі звертається увага на той факт, що Американський інститут сертифікованих громадських бухгалтерів і ще 8 публічних аудиторських компаній оголосили на початку 2000-х років про створення нової організації – Центру якості аудиту з метою надання допомоги інвесторам в умовах глобалізації фінансових ринків і ускладнення фінансової системи. Загальний напрямок роботи Центру полягає в підвищенні довіри аудиторської діяльності в США шляхом підвищення його якості. Це планується здійснювати шляхом внесення конструктивних пропозицій, що стосуються основоположних цінностей аудиторської професії, таких як чесність, об'єктивність, довіра. Центр якості аудиту виступає сполучною ланкою між аудиторськими компаніями, ключовими фігурами корпоративного сектора та ін-

весторами. Метою «переговорів» є обговорення найбільш важливих для функціонування ринків капіталу питань. Подібні дискусії планується проводити на регулярній основі. Членство в новій організації є відкритим для всіх аудиторських компаній, зареєстрованих у Раді з нагляду за обліком в публічних компаніях. Управління Центром здійснює Рада, до складу якого входять: виконавчий директор Американського інституту присяжних бухгалтерів США, виконавчі директори шести найбільших аудиторських компаній і ще двох аудиторських фірм, які не мають постійного членства, а також найбільш значущі фігури американської ділової громадськості (інвестори та глави комерційних структур) [8].

Отже, у США дійшли висновку про необхідність існування (функціонування) єдиного центру контролю якості за аудиторською діяльністю.

Аудиторська діяльність в європейських країнах суворо регламентується централізованими органами, на які фактично покладаються функції державного регулювання та контролю за аудиторською діяльністю, але є й елементи аудиторського саморегулювання.

Визнані кваліфіковані аудитори Німеччини самостійно об'єдналися в професійну організацію – Палату Аудиторів, яка покликана представляти професійні інтереси всіх аудиторів, присяжних ревізорів бухгалтерських книг, аудиторських фірм і товариств по ревізії бухгалтерських книг, а також здійснювати нагляд за виконанням ними професійних обов'язків. Палата Аудиторів Німеччини має сім представництв у федеральних землях, які сприяють головному представництву, але не мають юридичної самостійності.

Професійна організація аудиторів Швеції видає рекомендації з питань бухгалтерської та аудиторської справи. Хоча ці рекомендації не є обов'язковими, на практиці вони дуже впливають на діяльність фахівців. Професійна організація об'єднує уповноважених присяжних бухгалтерів-аудиторів. Для цих фахівців за законом членство не є обов'язковим, більшість з них в цю організацію вступають добровільно, хоча членські внески дуже високі. Професійна організація аудиторів Швеції публікує рекомендації з питань бухгалтерської та аудиторської справи, а також видає велику кількість реферативно-довідкової літератури англійською мовою, в якій пояснюються шведські бухгалтерські реалії.

Разом з тим, багато європейських країн підтримують сильний державний і громадський контроль за діяльністю аудиторів. Так, у Франції є дві основні організації, які займаються аудиторською діяльністю в країні: Палата експертів-бухгалтерів і Національна компанія комісарів по рахунках. Діяльність Палати бухгалтерів-експертів на момент створення регламентувалася урядовим декретом, а сьогодні підпорядковується міністру економіки і фінансів. На-

ціональна компанія комісарів по рахунках регулює аудиторську діяльність і об'єднує аудиторів та аудиторські фірми в регіонах. Аудитори та аудиторські фірми Франції свої членські внески перераховують регіональним відділенням, а регіональні відділення – Національній компанії комісарів по рахунках. Усі ці та інші вимоги у Франції закріплені законодавчо і є обов'язковими до виконання.

Основна відмінність між бухгалтерами та комісарами по рахунках полягає в тому, що перші запрошуються для проведення перевірок бухгалтерського обліку та звітності в акціонерних товариствах, другі призначаються в обов'язковому порядку відповідно до чинного законодавства про акціонерні товариства. Комісари за рахунками здійснюють найбільш відповідальні перевірки, натомість професія експерта-бухгалтера не так суворо регламентується урядовими органами.

Також у Франції діє Вища рада з аудиту, яка є зовнішнім державним органом. Вища Рада аудиту призначає спеціалізовані консультативні комісії, а за необхідності залучає експертів для допомоги в розробці своїх рішень. У повноваження Вищої Ради Аудиту Франції входить забезпечення нагляду за професією, а також перевірка підтримки належним чином етики та незалежності аудиторів.

У більшості країн Євросоюзу розроблена та втілена у життя система контролю якості аудиторських послуг, у межах якої застосовуються такі прогресивні методології забезпечення якості, як: перевірка «піер» та моніторинг [4]. Ця система передбачає як діяльність професійного або контролюючого органу (з постійним штатом співробітників), який керує системою забезпечення якості та здійснює перевірку забезпечення якості, так і залучення практикуючих аудиторів («пієрів») до виконання аудиту на місцях [2].

З метою приведення норм національного законодавства у сфері аудиторської діяльності у відповідність до законодавства Європейського Союзу, Верховною радою України було прийнято Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII [5], який визначає правові засади аудиту фінансової звітності, здійснення аудиторської діяльності в Україні, врегулює відносини, що виникають при її здійсненні.

Єдиним незалежним органом, який регулював взаємовідносини між аудиторами в процесі аудиторської діяльності та, за потреби, застосовував до них стягнення, була Аудиторська палата України (АПУ). Вона формувалася на паритетних засадах через делегування до її складу 10 аудиторів та 10 представників державних органів, тобто загальна кількість членів АПУ становила 20 осіб.

З початком застосування Закону № 2258 АПУ втрачає статус єдиного незалежного органу, що ре-

гулює аудиторську діяльність в Україні. Регулювання ринку стає дворівневим [5].

Усі аудитори в Україні підлягатимуть суспільному нагляду, відповідальним за який відтепер буде Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю (ОСН), статут якого затверджує міністерство фінансів України. ОСН складається з Ради нагляду за аудиторською діяльністю (Рада нагляду) та Інспекції із забезпечення якості (Інспекція).

Серед головних повноважень Ради нагляду:

- ✦ схвалення проектів нормативно-правових актів із регулювання аудиторської діяльності;
- ✦ нагляд за діяльністю АПУ в частині виконання нею делегованих повноважень;
- ✦ нагляд за діяльністю Інспекції;
- ✦ прийняття рішень про порушення дисциплінарної справи стосовно аудиторів і суб'єктів аудиторської діяльності та рішень про накладення адміністративних стягнень;
- ✦ затвердження графіка перевірок із контролю якості;
- ✦ перегляд рішень комісії з атестації та їх скасування в разі обґрунтування їх недоцільності.

Інспекція забезпечуватиме організаційно-технічну та методичну частину діяльності Ради нагляду. Також до її основних повноважень належатиме проведення перевірок із контролю якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес.

При ОСН функціонуватиме комісія з атестації, яка буде відповідальна за атестацію (складання іспитів) нових і професійне навчання наявних аудиторів.

Для забезпечення фінансування діяльності ОСН аудитори, які надали послугу з обов'язкового аудиту підприємствам, що становлять суспільний інтерес, зобов'язані за кожним договором із надання таких послуг сплатити (ч. 3 ст. 15 Закону № 2258):

- ✦ фіксований внесок, розмір якого становить три мінімальні зарплати, встановлені законом на 1 січня звітного року, з кожного аудиторського звіту, підготовленого за результатами надання аудиторських послуг з обов'язкового аудиту підприємству, що становить суспільний інтерес;
- ✦ внесок у відсотках суми винагороди (без урахування ПДВ) за договором із надання аудиторських послуг з обов'язкового аудиту підприємствам, що становлять суспільний інтерес, але не більше ніж 2% суми такої винагороди. Остаточний розмір внеску у відсотках визначає Кабмін України [5].

Водночас АПУ залишиться неприбутковою установою та здійснюватиме професійне самоврядування аудиторської діяльності, але в дещо обмеженому форматі. Зокрема, АПУ не буде приймати

нормативні акти, проводити сертифікацію осіб, які мають намір займатися аудиторською діяльністю, не зможе контролювати якість аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, та відкривати щодо них дисциплінарні провадження.

У новій структурі АПУ залишаються Секретаріат для ведення поточних справ і Комітет із контролю якості аудиторських послуг із метою забезпечення перевірок аудиторів та аудиторських фірм.

Основними повноваженнями АПУ, які будуть делеговані їй ОСН, є:

- ✦ реєстрація аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності;
- ✦ контроль якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, крім тих, які здійснюються стосовно суб'єктів аудиторської діяльності та тих, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес;
- ✦ контроль за безперервним навчанням аудиторів, окрім тих, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес.

Аудиторські фірми, які здійснюватимуть обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, будуть контролюватися на вищому рівні – безпосередньо ОСН. Усі інші аудиторські фірми будуть контролюватися АПУ. Але оскільки власні повноваження ОСН частково делегує АПУ, її рішення він має право переглядати.

На фоні значного скорочення повноважень АПУ є позитивний момент: представницький орган аудиторів стає вільним від впливу представників державних органів, які часто не були аудиторами та не мали достатнього розуміння професії.

Відтепер аудитори обиратимуть власну Раду АПУ в кількості 11 осіб і лише серед аудиторів. Дещо змінено виборчий процес. Раніше кожен регіон України обирав делегатів – 10% під загального числа аудиторів, зареєстрованих в регіоні. Такі делегати брали участь у всеукраїнському з'їзді аудиторів, де голосуванням обирали склад АПУ. Віднині аудитор особисто бере участь у з'їзді аудиторів, що не завжди буває зручно, тому кожному аудитору надано право делегувати (передати) свій голос іншому аудитору, про що він письмово мусить поінформувати АПУ. До того ж, одному аудитору може бути делеговано не більше 10 додаткових голосів.

ВИСНОВКИ

У цілому світовий досвід регулювання аудиторської діяльності показує, що розвиток саморегулювання професії дозволяє забезпечувати єдині ви-

моги, умови та якість здійснення аудиту на території окремої держави при створенні одного саморегульованого аудиторського об'єднання, наділеного відповідними повноваженнями, або декількох подібних об'єднань за умови вироблення ними єдиних підходів і консолідації своєї професії.

Водночас світовий досвід свідчить, що не можна відмовлятися від державного регулювання аудиторської діяльності. Це дозволяє зробити висновок про необхідність розумного поєднання державного регулювання та саморегулювання ринку аудиту з метою збереження балансу приватного та публічного інтересу до аудиторської діяльності та розвитку аудиторського професіоналізму. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Андросова О. Ф., Аркатова Ю. В. Стандартизація аудиторської діяльності в країнах ЄС та Україні. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 3. С. 256–258.

2. Бондаренко Н. О., Коваль О. П., Рекунова Г. С. Сутність контролю якості аудиту та аудиторських послуг у сучасних умовах. *Зовнішня торгівля: право, економіка, фінанси*. 2012. № 3. С. 65–69.

3. Гуцаленко Л. В., Марченко С. О. Реалії аудиту у вітчизняній та зарубіжній практиці. *Економіка і суспільство*. 2016. № 6. С. 349–354.

4. Драч В. І. Наступний крок: забезпечення якості аудиторських послуг. *Аудитор України*. 2009. № 5-6. С. 60–61.

5. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

6. Михайленко О. Г. Зарубіжний досвід формування системи контролю якості аудиторських послуг. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2011. Вип. 20. Ч. II. С. 180–186.

7. Проскуріна Н. М., Платонова І. А. Концептуальні аспекти розвитку вітчизняного аудиту. *Ефективна економіка*. 2011. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=854>

8. Скаско О. І. Організація системи аудиту в європейських країнах. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2012. Вип. 1. Т. 1. С. 133–137.

Науковий керівник – Пушкар О. І., кандидат економічних наук, викладач-методист Кременчуцького льотного коледжу Національного авіаційного університету

REFERENCES

Androsova, O. F., and Arkatova, Yu. V. "Standartyzatsiia audytorskoi diialnosti v krainakh YeS ta Ukraini" [Standardization of audit activity in EU countries and Ukraine]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 3 (2013): 256-258.

Bondarenko, N. O., Koval, O. P., and Rekunova, H. S. "Sutnist kontroliu yakosti audytu ta audytorskykh posluh u suchasnykh umovakh" [The essence of quality control audit and audit services in modern conditions]. *Zovnishnia torhivlia: pravo, ekonomika, finansy*, no. 3 (2012): 65-69.

Drach, V. I. "Nastupnyi krok: zabezpechennia yakosti audytorskykh posluh" [Next step: Quality assurance of audit services]. *Audytor Ukrainy*, no. 5-6 (2009): 60-61.

Hutsalenko, L. V., and Marchenko, S. O. "Realii audytu u vitchyzniani ta zarubizhnii praktysi" [Realities of audit in domestic and foreign practice]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 6 (2016): 349-354.

[Legal Act of Ukraine] (2017). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

Mykhailenko, O. H. "Zarubizhnyi dosvid formuvannia systemy kontroliu yakosti audytorskykh posluh" [Foreign experience in establishing a quality control system for audit services]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho*

universytetu. Serii «Ekonomichni nauky», vol. 2, no. 20 (2011): 180-186.

Proskurina, N. M., and Platonova, I. A. "Kontseptualni aspekty rozvytku vitchyznianoho audytu" [Conceptual aspects of the development of domestic audit]. *Efektivna ekonomika*. 2011. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=854>

Skasko, O. I. "Orhanizatsiia systemy audytu v yevropeiskykh krainakh" [Organization of the audit system in European countries]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*, vol. 1, no. 1 (2012): 133-137.

УДК 336.13.331.552.4

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТАЛОГО ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

©2018 КОЗАРЕЗЕНКО Л. В.

УДК 336.13.331.552.4

Козарезенко Л. В. Механізм державного фінансового регулювання сталого людського розвитку

В умовах нестабільності розвитку світової економіки питання активізації ролі державної фінансової політики щодо створення сприятливих умов для людського розвитку та відновлення позитивної економічної динаміки набувають важливого значення. Передумовами забезпечення економічного зростання на довгостроковій основі є конкурентоздатність економіки, вдосконалення виробництва, інституційне середовище. Динамічні перетворення економічної моделі країни потребують застосування виваженого підходу до визначення раціональних методів фінансового регулювання галузей суспільного виробництва. Фінансова складова людського розвитку має забезпечувати поетапне підвищення рівня та якості життя, сприяти вдосконаленню інституційної структури соціальної сфери, зростанню рівня продуктивності праці, підвищенню частки випуску наукоємної та високотехнологічної продукції у валовому внутрішньому продукті. Важливою є реалізація системної та збалансованої державної політики у сфері фінансового регулювання людського розвитку, з використанням комплексу бюджетних, податкових, кредитних, страхових інструментів. Доцільним є адаптивне вдосконалення інституційних засад фінансового регулювання людського розвитку, у тому числі щодо освіти, науки, охорони здоров'я, соціальної сфери, ринку праці.

Ключові слова: фінансова політика, фінансове регулювання, якість життя, людський розвиток.

Рис.: 1. **Бібл.:** 23.

Козарезенко Людмила Володимирівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Киото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: ljudmila.kozarezenko@gmail.com

УДК 336.13.331.552.4

Козарезенко Л. В. Механизм государственного финансового регулирования устойчивого человеческого развития

В условиях нестабильности развития мировой экономики вопросы активизации роли государственной финансовой политики создания благоприятных условий для человеческого развития и восстановления положительной экономической динамики приобретают важное значение. Предпосылками обеспечения экономического роста на долгосрочной основе являются конкурентоспособность экономики, совершенствование производства, институциональная среда. Динамические преобразования экономической модели страны требуют применения взвешенного подхода к определению рациональных методов финансового регулирования отраслей общественного производства. Финансовая составляющая человеческого развития должна обеспечивать поэтапное повышение уровня и качества жизни, способствовать совершенствованию институциональной структуры социальной сферы, повышению уровня производительности труда, повышению доли выпуска наукоёмкой и високотехнологичной продукции в валовом внутреннем продукте. Важным является реализация системной и сбалансированной государственной политики в сфере финансового обеспечения человеческого развития, с использованием комплекса бюджетных, налоговых, кредитных, страховых инструментов. Целесообразным является адаптивное совершенствование институциональных основ финансового регулирования человеческого развития, в том числе в отношении образования, науки, здравоохранения, социальной сферы, рынка труда.

Ключевые слова: финансовая политика, финансовое регулирование, качество жизни, развитие общества.

Рис.: 1. **Библ.:** 23.

Козарезенко Людмила Владимировна – доктор экономических наук, доцент, профессор кафедры фінансов, Київський національний торговельно-економічний університет (ул. Киото, 19, Киев, 02156, Украина)

E-mail: ljudmila.kozarezenko@gmail.com

UDC 336.13.331.552.4

Kozarezenko L. V. The Mechanism for the State Financial Regulation of Sustainable Human Development

In conditions of instability of development of the world economy the issues of activation of the role of the State financial policy as to creation of favorable conditions for human development and restoration of positive economic dynamics acquire significant importance. The preconditions for a long-term economic growth are competitiveness of economy, improvement of production, and institutional environment. Dynamic transformations of the economic model of the country require the application of a balanced approach to the definition of rational methods of financial regulation of the branches of social production. The financial component of human development should ensure gradual improvement of the level and quality of life, promote improvement of the institutional structure of social sphere, increase of the level of labor productivity, increase of the share of production of high technology and high-tech products in the gross national product. The important thing is to implement the systemic and balanced State policy in the sphere of financial support for human development, using a complex of budget, tax, credit, and insurance instruments. Of relevance is an adaptive improvement of institutional bases of financial regulation of human development, including in terms of education, science, health, social sphere, labor market.

Keywords: financial policy, financial regulation, quality of life, development of society.

Fig.: 1. **Bibl.:** 23.

Kozarezenko Ljudmila V. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Finance, Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kyoto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: ljudmila.kozarezenko@gmail.com